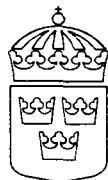

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU22

Anslag till utbildning för
undervisningsyrken

1989/90
UbU22

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1989/90:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnitt D. Grundläggande högskoleutbildning punkt D 8. Utbildning för undervisningsyrken jämte motioner.

Propositionen

Regeringen har under punkt D 8 (s. 260—275) föreslagit

18. att riksdagen fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som i propositionen förordats,

19. att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra planeringsramen för grundskollärlinjen utifrån de skäl som i propositionen angetts,

21. att riksdagen till Utbildning för undervisningsyrken för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 859 673 000 kr.

Hemställan 20 under denna punkt behandlar utskottet i betänkande 1989/90:UbU18.

Motionerna

1989/90:Ub279 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om läromedelskunskap i lärarutbildningen.

1989/90:Ub329 av Eva Goës m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ettämnesutbildningen på bildlärarutbildningen.

1989/90:Ub504 av Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kombinationen hemkunskap-teknik i grundskollärlinjen.

1989/90:Ub509 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att grundskollärlinjens gren för senarelärare med inriktning mot naturorienterande ämnen inrättas i Luleå.

1989/90:Ub515 av Larz Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärarutbildningens dimensionering,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningens lokalisering,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökade informationsinsatser för att öka antalet sökande till lärarutbildningen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av tillträdeskraven till lärarutbildningen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kompletteringsutbildning för sökande med otillräckliga förkunskaper,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att rekrytera äldre sökande med arbetslivserfarenhet till lärarutbildningen,

9. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av lärarutbildningen avseende dess nationella likvärdighet,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om engelska som en obligatorisk del i utbildningen av lärare för årskurserna 1 till 7,

12. att riksdagen anvisar 50 000 000 kr. utöver regeringens förslag för att finansiera de föreslagna åtgärderna för att främja rekryteringen av lärare.

1989/90:Ub518 av Jan Andersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att en förskollärläroinbildning omfattande 100 poäng lokaliseras till Helsingborg.

1989/90:Ub520 av Bengt Kindbom och Gunilla André (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av grundskollärlinjen vid högskolan i Skövde med 90 platser från budgetåret 1990/91,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av förskollärlinjen vid högskolan i Skövde med 60 platser under den kommande treårsperioden.

1989/90:Ub525 av Hans Nyhage (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att reguljär förskollärläroinbildning återupptas vid högskolan i Borås fr.o.m. den 1 juli 1990,

2. att riksdagen beslutar att 60 nybörjarplatser lokaliseras till den angivna förskollärläroinbildningen inom ramen för de i budgetpropositionen föreslagna utbildningsplatserna.

1989/90:Ub526 av Lennart Brunander och Marianne Andersson i Vårgårda (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att vid Borås högskola inrätta en förskollärlinje med 60 nybörjarplatser.

1989/90:Ub528 av Lars Sundin (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en lokalisering av 60 utbildningsplatser till en förskollärlinje i Borås,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolan i Borås skall ges ansvar för förskollärlinjen i Borås.

1989/90:Ub542 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elevplatser för handikappidrott.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Kr504.

1989/90:Ub546 av Monica Öhman m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundskollärlärodbildning åk 4–9 i Luleå med inriktningar NO, SO och musik.

1989/90:Ub549 av Sture Ericson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förlägga grundskollärlärodbildning till högskolan i Örebro.

1989/90:Ub568 av Barbro Sandberg och Charlotte Branting (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningsarvode vid vissa lärodbildningar.

1989/90:Ub574 av Maj Britt Theorin m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge UHÄ i uppdrag att göra en total översyn av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utbildningarna ersätts med en barn- och ungdomspedagogisk linje hösten 1991.

1989/90:Ub584 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en decentraliserad utbildning av förskollärodbildare.

1989/90:Ub585 av Sten Svensson och Ivar Virgin (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av grundskollärlärodbildning vid högskolan i Skövde,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av förskollärlärodbildning vid högskolan i Skövde med 60 platser under den kommande treårsperioden.

1989/90:Ub589 av Sven-Gösta Signell m.fl. (s) vari yrkas

1989/90:UbU22

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om i första hand inrättande av grundskollärlinjen vid högskolan i Skövde med 90 platser, i andra hand tilldelning av ytterligare 60 platser till universitetet i Göteborg för att möjliggöra utlokalisering av ytterligare platser till Skövde,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av förskollärlinjen vid högskolan i Skövde med 60 platser under den kommande treårsperioden.

1989/90:Ub594 av Iris Mårtensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökad förskolläraryt utbildning.

1989/90:Ub607 av Gustav Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förskolläraryt- och fritidspedagogutbildning vid Uppsala universitet.

1989/90:Ub618 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

11. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om utökning av utbildningen av förskollärare med 102 platser på 100-poängsnivå.

1989/90:Ub619 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i läraryt utbildningarna ämneskunskaper skall betygsättas efter en skala med minst tre betygsgrader,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i läraryt utbildningarna lärarytkicklighet skall betygsättas efter en skala med minst tre betygsgrader.

1989/90:Ub620 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att utbildning av läraryt för elever med tal- och språksvårigheter skall vara en inriktning inom den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de specialpedagogiska påbyggnadsutbildningarnas innehåll,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vetenskaplig förankring av den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om påbyggnadsutbildningen med inriktning mot elever med "komplicerad inlärarytsituation".

1989/90:Ub622 av Sigríð Bolkeús (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bildläraryt utbildningen.

1989/90:Ub623 av Carl-Johan Wilson och Ingrid Ronne-Björkqvist (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att anordna kompletterande utbildning för läraryt

resp. SYO-funktionärer så att yrkesvals­lä­rartjänster åter kan inrättas och besättas med tjänsteinnehavare, som har lämplig kombinations­ut­bildning.

1989/90:Ub624 av Marianne Carlström och Margit Sandéhn (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hushållslä­rar­be­hovet och hushållslä­rar­ut­bil­ningarna i Umeå och Uppsala,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att planera en långsiktig utökning av hushållslä­rar­ut­bil­ningarna på 120 och 160 poäng.

1989/90:Ub630 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning och forskning vid högskolan i Karlstad (delvis).

1989/90:Ub642 av Bengt Rosén (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av förskollä­rar­linjen vid högskolan i Skövde med 60 platser under den kommande treårsperioden.

1989/90:Ub652 av Arne Mellqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundskollä­rar­ut­bil­ningens inriktning mot årskurserna 4–9 vid högskolan i Falun—Borlänge.

1989/90:Ub658 av förste vice talman Ingegerd Troedsson och Lars Ahlmark (m) vari yrkas att riksdagen beslutar om en omfördelning av utbildningsplatserna inom förskollä­rar­ut­bil­ningen till Uppsala i enlighet med vad i motionen anförts.

1989/90:Ub684 av Lars Ernestam m.fl. (fp, c, vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att omgående utreda förutsättningarna att förlägga grundskollä­rar­ut­bil­ning till Örebro.

1989/90:Ub689 av Maj-Inger Klingvall m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utökat antal utbildningsplatser för förskollä­rar- och fritidspedagoglinjerna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ny och förlängd barnpedagogisk utbildning.

1989/90:Ub696 av Ulla Orring och Barbro Sandberg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hushållslä­rar­ut­bil­ningarna i Umeå och Uppsala,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en långsiktig utökning av hushållslä­rar­ut­bil­ningarna på 120 och 160 poäng.

1989/90:Ub702 av Arne Kjörnsberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förläggning av förskolläraryt utbildning till högskolan i Borås.

1989/90:Ub703 av Göran Engström (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrätta ytterligare 30 platser på förskolläraryt utbildning på högskolan i Falun—Borlänge fr.o.m. budgetåret 1990/91.

1989/90:Ub704 av Göran Engström och Hugo Andersson (c) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrätta en allmän utbildningslinje inom trafiksäkerhetsområdet förlagd till högskolan i Falun—Borlänge fr.o.m. läsåret 1990/91.

1989/90:Ub707 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att hushållsläraryt utbildningarna i Umeå och Uppsala tillförs 12 platser vardera enligt UHÄ:s förslag.

2. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna behovet av en långsiktig utökning av både 120- och 160-poängsutbildning av hushållslärare.

1989/90:Ub708 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av högskolan för läraryt utbildning till Södertälje.

1989/90:Ub709 av Anders Castberger m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att den återupptagna förskolläraryt utbildningen sker med Borås högskolas huvudmannaskap.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A443.

1989/90:Ub713 av Rune Faldén m.fl. (m, fp, c, mp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till etappindelning av grundskolläraryt utbildningens gren för årskurserna 1—7,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det — så länge bristen på lärare i matematik och naturorienterande ämnen består i grundskolan — skall anordnas en särskild praktisk-pedagogisk utbildning om 40 poäng för dem som har en ämnesutbildning om 140 poäng i naturorienterande ämnen med eller utan matematik, varav minst 40 poäng i minst tre ämnen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att universitets- och högskoleämbetet skall få i uppdrag att överföra vissa vakanta antagningsplatser i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Ub719 av Karin Söder m.fl. (c, fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en plan beträffande musikleraryt utbildningens utveckling och ekonomiska förutsättningar i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Ub724 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättandet av en ny barn- och ungdomspedagogisk linje på 120 poäng,

7. att riksdagen till Utbildning för undervisningsyrken, D 8, för budgetåret 1990/91 anslår 25 000 000 kr. för inrättande av 1 000 nya platser på barn- och ungdomspedagogisk linje utöver vad regeringen har planerat för motsvarande utbildningar.

8. att riksdagen till Utbildning för undervisningsyrken, D 8, för budgetåret 1990/91 anslår 1 000 000 kr., utöver vad regeringen har föreslagit, för åtgärder för att öka intresset att fullgöra hela utbildningen på den nya barn- och ungdomspedagogiska linjen.

1989/90:Ub725 av Jan Hyttring och Kjell Ericsson (c) vari yrkas

5. att riksdagen, med ändring av tidigare beslut, beslutar att ämnesläraryrket utbildningen för gymnasielärare åter skall upptas vid högskolan i Karlstad.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentraliserad förskolläraryrket utbildning i Värmland.

1989/90:Ub733 av Björn Samuelson m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen till musikläraryrket linjen för budgetåret 1990/91 anslår 21 563 000 kr. utöver regeringens förslag.

1989/90:Ub735 av Jan-Erik Wikström m.fl. (fp, m, c, vpk, mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurstilldelningen till Konstfackskolan.

1989/90:Ub740 av Rolf Dahlberg (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att antalet nybörjarplatser vid högskolan Gävle—Sandviken utökas på det sätt som i motionen anförts vad gäller ekonomlinjen, YTH kontorslinjen, förskolläraryrket utbildningen samt friskvårdslinjen (delvis).

1989/90:Ub741 av Marianne Andersson i Vårgårda och Göran Engström (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att utöka antalet platser på bildläraryrket linjen med 24.

2. att riksdagen beslutar att anslaget D 9. Utbildning för kultur- och informationsyrken, räknas upp med 1 milj.kr.,

3. att riksdagen beslutar att en växling av obesatta platser skall ske från grundskolläraryrket utbildning till bildläraryrket linjen.

1989/90:Ub758 av Larz Johansson m.fl. (c) vari yrkas

22. att riksdagen beslutar att inrätta ytterligare 300 nybörjarplatser på förskolläraryrket linjen,

23. att riksdagen till D 8. Utbildning för undervisningsyrken anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 8 400 000 kr. förhöjt anslag.

1989/90:Ub801 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att behålla duktiga lärare i yrket,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ny inriktning av läraryrket utbildningen i enlighet med vad i motionen anförts.

1989/90:Ub803 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett återetablerande av förskollärlinjen i Borås,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om barn- och ungdomspedagogisk utbildning,

20. att riksdagen beslutar att anvisa 3 milj.kr. för ämneslärarutbildningens utlandsförlagda del i enlighet med vad i motionen anförts,

22. att riksdagen under anslaget D 8. Utbildning för undervisningsyrken anvisar 3 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 1990/91.

1989/90:Ub804 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om praktik i lärarutbildningen,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om längden på lärarutbildningen och hur fortbildningen kan utformas (delvis).

1989/90:Ub806 av Maja Bäckström och Birthe Sörestedt (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de blivande grundskollärarnas utbildning i ämnet idrott.

1989/90:Ub807 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

18. att riksdagen beslutar att de graderade betygen i lärarutbildningen, såväl ämnesbetygen som betygen i undervisningsskicklighet, återinförs.

1989/90:Ub810 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om idrottslärarutbildningen.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Kr509.

1989/90:Ub820 av Charlotte Branting (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högskolan i Växjö-Sydostuniversitetet (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A458.

1989/90:Ub825 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

40. att riksdagen beslutar att antalet platser på förskollärlinjen skall minskas med 102 i förhållande till regeringens förslag,

41. att riksdagen avslår regeringens förslag om bemyndigande att under budgetperioden kunna öka utbildningen av grundskollärare samt besluta om utbildningens lokalisering.

Utskottet

Av propositionen framgår bl.a. att andelen obehöriga lärare i grund- och gymnasieskolan har ökat under de senaste åren. Orsakerna till den uppkomna situationen anses vara flera. En är uppgången i elevkullarnas storlek. En annan är att lärare i särskilt storstadsområden lämnar

yrket mera frekvent än tidigare. Ytterligare en orsak är att pensionsavgångarna bland lärarna nu ökar kraftigt. Behovet av nya lärare ökar därför.

Läroverksamheten är i dag underdimensionerad sett i förhållande till det faktiska behovet av nya lärare. Samtidigt står ett betydande antal utbildningsplatser obesatta. Det gäller bl.a. grundskolläroverksamheten samt den praktisk-pedagogiska utbildningen för adjunkter och lektorer i gymnasieskolan.

För särskilda insatser för att förbättra tillgången på lärare i ungdomsskolan — inkl. ökad dimensionering av grundutbildningen av lärare — föreslås under anslaget B 8. Fortbildning m.m. att 35 milj.kr. anvisas för budgetåret 1990/91. Det bör enligt propositionen ankomma på regeringen att bestämma hur dessa medel skall fördelas mellan å ena sidan ökad antagning till den grundläggande läroverksamheten och å andra sidan särskilda utbildningar och kurser. Vidare bör det enligt propositionen ankomma på regeringen att avgöra till vilka högskolor medel skall fördelas samt vilka närmare föreskrifter som kan behövas för genomförandet.

Grundskolläroverksamheten om 140—180 poäng

Planeringsramarna för grundskolläroverksamheten är innevarande budgetår 1 980 nybörjarplatser för utbildningen av lärare för årskurserna 1—7 (140 poäng) och 972 nybörjarplatser för utbildning av lärare för årskurserna 4—9 (180 poäng). Inom den förstnämnda inriktningen om 140 poäng var ungefär en tredjedel av nybörjarplatserna i slutet av september 1989 obesatta. När det gäller den sistnämnda inriktningen var antalet nybörjarplatser i stort ianspråktaga om man bortser från specialiseringen praktisk-estetiskt ämne (bild, hemkunskap, musik, trä- och metallslöjd resp. textilslöjd) och annat ämne. Ungefär tre fjärdedelar av nybörjarplatserna för denna specialisering var obesatta. Generellt sett har svårigheter förelegat att rekrytera tillräckligt många behöriga sökande till fördjupningsalternativ m.m. i matematik och naturorienterande ämnen inom linjens båda inriktningar.

I propositionen föreslås oförändrade *planeringsramar* för båda inriktningarna. Enligt föredragande statsrådet är det svårt att på förhand bedöma hur rekryteringen till utbildningen kommer att se ut under budgetperioden. Det är därför ingen god lösning att redan nu binda en ökad dimensionering till ett antal bestämda högskoleenheter. Föredragande statsrådet anser att regeringen bör bemyndigas att under budgetperioden öka dimensioneringen av grundskolläroverksamheten. Vidare bör det ankomma på regeringen att avgöra till vilka högskoleenheter utbildningsplatserna skall lokaliseras. Detta innebär att de högskoleenheter som har ett överskott på sökande kan få utökad planeringsram när alla platser fyllts.

Mot bakgrund av det stora behovet av lärare för grundskolan föreslås i motion 1989/90:Ub515 (c) yrkande 1 delvis att grundskolläroverksamhetens inriktning mot årskurserna 1—7 dimensioneras för en årlig antagning av 2 500 studerande fr.o.m. budgetåret 1990/91 och de närmaste

fem åren därefter. Grundskollärlinjen inriktning mot årskurserna 4—9 bör dimensioneras för en antagning av 1 700 studerande budgetåret 1990/91. Det bör finnas beredskap att kraftigt höja antagningskapaciteten redan år 1992 med ytterligare 700 platser till 2 400 nybörjarplatser.

I motion 1989/90:825 (m) yrkande 41 avvisas regeringens begäran om ett bemyndigande att öka planeringsramarna för grundskollärlinjen. Motionärerna anser inte regeringens förslag vara en realistisk väg för att öka lärarutbildningskapaciteten och därmed tillgången på lärare. För att skapa reella förutsättningar för att tillgodose lärarutbildningsbehovet framförs i motion 1989/90:Ub801 (m) yrkande 16 *förslag till utbildning som kompletterar nuvarande utbildning* av lärare för årskurserna 4—9, nämligen ett system av fristående kurser om sammanlagt 140 poäng i sådana ämnen som ingår i lärarutbildningen (studier om minst 60 poäng i svenska och likartade ämnen samt minst 40 poäng i annat ämne). Dessa studier bör följas av en avslutande praktisk-pedagogisk utbildning, som bör stå öppen även för dem som först efter fullbordade ämnesstudier bestämmer sig för läraryrket.

Enligt motion 1989/90:Ub713 (m, fp, c, mp) yrkandena 1 och 2 bör — som ett alternativ till utbildningen om 180 poäng av lärare för årskurserna 4—9 i matematik och naturorienterade ämnen — en särskild praktisk-pedagogisk utbildning m.m. om 40 poäng anordnas. Utbildningen bör vända sig till dem som inom ramen för 140 poäng i matematik och naturorienterade ämnen eller enbart i naturorienterade ämnen har minst 40 poäng i minst tre ämnen. Viss utbildning i teknik bör kunna anordnas i anslutning till den praktisk-pedagogiska utbildningen. Vidare anförs att utbildningen av lärare för årskurserna 1—7 bör organiseras i två etapper så att hänsyn kan tas även till de många studerande som tycker att utbildningen är för lång och därmed för kostsam att genomgå eller som i första hand önskar undervisa på lågstadiet åtminstone i början av sin verksamhet. Den andra etappen bör kunna genomföras vid ett senare tillfälle. Den första etappen bör ge behörighet till undervisning i årskurserna 1—3 och när den andra etappen har genomgåts får läraren behörighet att undervisa i årskurserna 1—7. Om utbildningen organiseras med möjlighet till etappavgång kan också antalet nybörjarplatser för denna inriktning av grundskollärlinjen ökas inom oförändrad kostnadsram.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det — för att lösa rekryteringsproblemen — är nödvändigt med en ökad flexibilitet vid dimensioneringen av grundskollärlinjen. Det är ingen god lösning att redan nu binda en ökad planeringsram till ett antal bestämda högskoleenheter. Högskoleenhet som har ett överskott på sökande bör kunna få en utökad planeringsram när alla platser fyllts med behöriga sökande. Det bör, med hänsyn till de speciella omständigheterna, ankomma på regeringen att fatta beslut om vid vilka högskoleenheter med relevant inriktning av grundskollärlinjen planeringsramen skall utökas. Regeringen bör alltså få begärt bemyndigande och motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 41 avslås av riksdagen.

När det gäller utnyttjande av kompletterande anordningar (tillgodoräknande av annan grundutbildning, resp. etappavgång) på ett mer systematiskt sätt för att öka utbildningskapaciteten för grundskollärlinjen anser utskottet att denna fråga är för tidigt väckt. Enligt bestämmelserna i 7 kap. högskoleförordningen (1977:263) har studerande rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning när de antagits till grundskollärlinjen. Frågan om sådant tillgodoräknande prövas av linjenämnden (motsvarande) efter framställning av den studerande. Utskottet förutsätter att högskoleförordningens bestämmelser tillämpas på ett generöst sätt.

Utskottet vill i sammanhanget nämna att högskolan för lärarutbildning i Stockholm avser göra försök med en kompletterande lärarutbildning för sådana studerande som avslutat någon av naturvetarlinjerna (fysikerlinjen, kemistlinjen, biologlinjen) och som vill bli lärare i årskurserna 4—9 av grundskolan. Utbildningen avses bedrivas under tre eller fyra terminer på halvfart kombinerad med halvtidstjänstgöring som lärare med lön under utbildningstiden. Utbildningen omfattar praktisk-pedagogisk utbildning, handledning under lärartjänstgöringen och vid behov viss ämneskomplettering.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub713 yrkandena 1 och 2 och 1989/90:Ub801 yrkande 16.

Frågan om en *förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1—7* för att inrymma bl.a. utbildning i engelska har utskottet tidigare under detta riksmöte behandlat i betänkande 1989/90:UbU7 (s. 11). Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub515 (c) yrkande 10 och 1989/90:Ub804 (mp) yrkande 13 delvis.

Frågor om *informationsinsatser m.m.* för att öka antalet sökande till lärarutbildning, översyn av tillträdeskraven till lärarutbildningen, kompletteringsutbildning för sökande med otillräckliga förkunskaper och rekrytering av äldre sökande med arbetslivserfarenhet tas upp i motion 1989/90:Ub515 (c) yrkandena 3, 4, 5 och 6.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

UHÄ har av regeringen tilldelats 1 milj.kr. för särskilda informationsinsatser år 1989 resp. år 1990. I år har medlen till största delen fördelats till de enskilda högskoleenheterna för lokala insatser. En mindre del har använts för samlade insatser för information till särskilt svårrekryterade utbildningar, t.ex. specialiseringar med hemspråk eller praktisk-estetiska ämnen. Enligt vad utskottet har erfarit gör högskoleenheterna stora informationsinsatser när det gäller syofunktionärer i skolväsendet inom resp. upptagningsområde. UHÄ har också skickat ut särskilda syo-meddelanden om grundskollärlinjen till samtliga syo-funktionärer i landet.

UHÄ har vidare gjort vissa smärre justeringar i utbildningsplanen för grundskollärlinjen. Fr.o.m. höstterminen 1990 gäller som behörighetskrav t.ex. medelbetyget 3.0 i ämnen som ingår i viss ämnesgrupp i lärarutbildningen för årskurserna 1—7 i stället för tidigare

tighet måste iaktas när det gäller riksdagsbeslut om *ökad spridning av grundskollärarytbildning* utöver vad som redan har beslutats. Förläggning av grundskollärlinje till ytterligare högskoleenheter kan ge enheter som i dag anordnar lärarytbildning ännu större problem med rekryteringen än de nu har. I övrigt vill utskottet hänvisa till vad som i betänkande 1989/90:UbU18 (s. 13) anförts om utbildningsansvariga högskoleenheters möjlighet att under vissa förutsättningar lokalisera t.ex. del av en allmän utbildningslinje till en annan ort än högskoleorten.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet ifrågavarande yrkanden om ytterligare utbyggnad av grundskollärlinjen på nya orter.

Ämneslärlinjen om 160—220 poäng. Ämneslärlinjens praktisk-pedagogiska utbildning om 40/20 poäng

Planeringsramarna för ämneslärlinjen om 160—220 poäng föreslås för nästa budgetår omfatta oförändrat 212 nybörjarplatser och 150 platser för praktisk-pedagogisk utbildning om 40/20 poäng. Sistnämnda utbildning får, enligt vad som anförts i proposition 1985/86:100, anordnas för dem som har grundläggande ekonomisk eller teknisk högskoleutbildning, ämnesteoretisk lektorsbehörighet eller ämnesutbildning inom det matematisk-naturvetenskapliga området, för sistnämnda grupp av arbetsmarknadsskäl.

I motion 1989/90:Ub515 (c) yrkande 1 delvis föreslås att den del av ämneslärlinjen som avser utbildning av lärare för gymnasieskolans teoretiska ämnen skall omfatta 500 nybörjarplatser budgetåret 1990/91. Det anförs vidare att det kommer att behövas tre gånger så många nybörjarplatser för utbildning av lärare i dessa ämnen vid mitten av 1990-talet. Det finns därför skäl, menar motionärerna, att planera för en successiv ökning av antalet platser på ämneslärlinjen.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Enligt UHÅ:s beräkningar av antagningsbehovet i s.k. allmänna ämnen bör antalet nybörjarplatser för ämneslärlinjen om 160—220 poäng under perioden 1990/91—1992/93 öka från 212 till ca 800. Erfarenhetsmässigt kan konstateras att ett förhållandevis begränsat antal av dem som antagits till fyraårig ämneslärlinje fullföljer sin studiegång med avslutande praktisk-pedagogisk utbildning (jfr. 905 nybörjarplatser hösten 1986 och det förhållandet, att det i utbildningen under det fjärde året 1989/90 finns sammanlagt 636 studerande inkl. dem som tagits in på linjen vid olika antagningstillfällen före hösten 1986). Utskottet utgår därför från att regeringen vid överväganden om dimensioneringen av ämneslärlinjen särskilt uppmärksammar detta förhållande. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:515 yrkande 1 delvis.

Utskottet tar i sammanhanget upp en annan fråga som gäller utbildning av ämneslärare. Enligt uppgift från UHÅ kan platser på *linjens praktisk-pedagogiska utbildning om 40/20 poäng* inte nyttjas fullt ut på

grund av nyssnämnda uttalande i 1986 års budgetproposition och därav föranledda, ännu gällande regleringsbrevsbestämmelser, trots att platserna är eftersökta av dem som tidigare stimulerats att avlägga filosofie kandidatexamen i samhälls- eller språkvetenskapliga ämnen och som nu önskar utbilda sig för läraryrket. För dem finns nämligen ingen annan utbildningsväg till läraryrket.

Utskottet har inhämtat att regeringen kommer att upphäva nyssnämnda bestämmelser så att antagningen till praktisk-pedagogisk utbildning om 40/20 poäng fr.o.m. budgetåret 1990/91 kommer att omfatta även sökande som avslutat utbildning i samhälls- och språkvetenskapliga ämnen. För att förhindra brist på behöriga gymnasielärare i teoretiska ämnen över huvud bör enligt utskottets mening regeringen bemyndigas att under budgetåren 1990/91—1992/93 ändra planeringsramen för ämneslärarlinjens praktisk-pedagogiska utbildning om 40/20 poäng. Att reguljärt anordna sådan utbildning innebär en möjlighet för alla dem, som först på ett senare stadium i sina studier eller i sitt yrkesliv bestämmer sig för att bli lärare, att genomgå en kortare yrkesinriktad utbildning. Det ger också en smidig möjlighet att växla från ett annat yrkesområde till läraryrket och bidrar därmed till en närmare kontakt mellan skola och arbetsliv. Som framgår av budgetpropositionen skall de medel som föreslås under anslaget B 8. Fortbildning användas till särskilda insatser för att förbättra tillgången på lärare i såväl grundskolan som gymnasieskolan, inkl. ökad dimensionering av grundutbildning.

Med hänvisning till att det vid *högskolan i Karlstad* finns inrättad grundskollärlinje med utbildning av lärare för årskurserna 4—9 av grundskolan — dagens motsvarighet till tidigare utbildning av högstadie-lärare på ämneslärarlinje — avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub725 (c) yrkande 5 om ämneslärarlinje vid denna högskola.

Barnavårdslärlinjen, bildlärlinjen, hushållslärlinjen, musklärlinjen, slöjdlärlinjen, textillärlinjen

I motion 1989/90:Ub735 (fp, m, c, vpk, mp) redovisas att enligt beslut år 1988 skall antagningen till bildlärlinjen periodiseras från hösten 1990 så att 24 studerande antas två år av tre vid Konstfackskolan i Stockholm och ett år av tre vid universitetet i Umeå. Periodiseringen börjar hösten 1990 med antagning enbart i Umeå. Nyordningen innebär att endast 24 studerande antas per år i Sverige på bildlärlinjen. Alla beräkningar visar, säger motionärerna, att det inte kommer att finnas väl utbildade bildlärare i tillräckligt antal med den planering som nu finns med minskning av antagningen till bildlärlinjen och bristande rekrytering till grundskollärlinjens utbildning i bild och annat ämne.

I motion 1989/90:Ub741 (c) yrkande 1 begärs att antalet nybörjarplatser på bildlärlinjen skall ökas med 24. Liknande förslag förs fram i motionerna 1989/90:Ub329 (mp) yrkande 2 och 1989/90:Ub622 (s).

Utskottet vill med anledning av propositionen och motionerna anföra följande.

UHÄ har i sin anslagsframställning föreslagit att Konstfackskolan i Stockholm och universitetet i Umeå fr.o.m. budgetåret 1990/91 skall få anta studerande varje år inom bildlärlinjen och räknar med 32 nybörjarplatser i Stockholm och 24 platser i Umeå. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Ub329 yrkande 2, 1989/90:Ub622, 1989/90:Ub735 och 1989/90:Ub741 ökar planeringsramen för bildlärlinjen till 48 nybörjarplatser och anvisar 1 milj. kr. under anslaget för ändamålet för budgetåret 1990/91. När det gäller resurser och dimensionering avseende budgetåren 1991/92 och 1992/93 hänvisar utskottet till vad som uttalats i betänkande 1989/90:UbU18 (s. 12 f.).

Beträffande obesatta platser inom grundskollärlinjens praktisk-estetiska specialisering i bl.a. ämnet bild hänvisar utskottet till vad som anförs i frågan i det följande.

När det gäller *hushållslärlinjen* föreslås i budgetpropositionen oförändrat 12 nybörjarplatser vid universitetet i Göteborg. UHÄ har i sin anslagsframställning därutöver föreslagit 12 nybörjarplatser vid universitetet i Uppsala resp. vid universitetet i Umeå. Vid dessa högskoleenheter har antagning till hushållslärlinjen inte skett under läsåren 1988/89 och 1989/90.

Enligt motionerna 1989/90:Ub624 (s), 1989/90:Ub696 (fp) och 1989/90:Ub707 (c) får regeringens förslag förödande effekter för tillgången på utbildade hushållslärare under kommande år. Starka skäl talar i stället för en utökning av platserna. Det läraravtal som slöts hösten 1989 innebär att undervisningsskyldigheten för bl.a. hushållslärare sänks från 29 veckotimmar till 24 veckotimmar. Detta innebär att sex hushållslärartjänster kommer att behövas för att genomföra samma undervisning som i dag utförs inom fem sådana tjänster. Ca 2 000 hushållslärare arbetar i grundskolan. Det kan antas att deras arbetsinsats motsvarar ca 1 200 heltidstjänster. Hösten 1991 då det nya avtalet träder i kraft uppstår därmed enligt motionärerna en efterfrågan på 240 hushållslärare. Ytterligare skäl för ökad antagning säges vara att det råder en hög medelålder bland hushållslärarna. Enligt motionärernas beräkning försvinner ca 675 lärare ur skolan under en 10-årsperiod, dvs. en tredjedel av hushållslärarna i grundskolan, på grund av pensionering. Sammanfattningsvis anser motionärerna att det behövs en kontinuitet i utbildningsutbudet inom hushållslärlinjen för att inom densamma kunna upprätthålla kompetens och kunnande. Riksdagen bör därför pröva möjligheten att inrätta utbildningsplatser i hushållslärlinjen även i Umeå och Uppsala.

Utskottet, som erinrar om att UHÄ föreslagit en dimensioneringsökning för hushållslärlinjen, anser att frågan om linjens dimensionering för budgetåren 1991/92 och 1992/93 bör prövas på nytt (jfr bet. 1989/90:UbU18 s. 9 och 13). Med hänvisning härtill och till vad som i

det följande sägs om vakanta platser inom grundskollärlinjens praktisk-estetiska specialisering avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub624, 1989/90:Ub696 och 1989/90:Ub707.

I motionerna 1989/90:Ub713 (m, fp, c, mp) yrkande 3 och 1989/90:Ub741 (c) yrkande 3 föreslås att *obesatta platser inom grundskollärlinjens praktisk-estetiska specialisering* (bild, hemkunskap, musik, trä- och metallslöjd resp. textilslöjd) skall utbytas mot eftersökta platser på bildlärlinjen, hushållslärlinjen, musiklärlinjen, slöjdlärlinjen resp. textillärlinjen.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Det är viktigt att vid de olika lärarutbildningsinstitutionerna i de praktisk-estetiska ämnena upprätthålla och vidareutveckla den kompetens och det kunnande som finns där. Om intresset från de studerandes sida trots förändrade förkunskapskrav fortfarande är lågt när det gäller studier i praktisk-estetiskt ämne inom ramen för grundskollärlinjen, bör i enlighet med UHÄ:s förslag dessa platser kunna utbytas mot platser inom linjerna för utbildning av lärare i *ett* praktisk-estetiskt ämne (ettämnesutbildning). Motsvarande anordning bör också kunna komma i fråga när det finns tomma platser inom ämneslärlinjens praktisk-estetiska utbildningar. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden som sin mening ger regeringen till känna att obesatta platser inom grundskollärlinjens och ämneslärlinjens praktisk-estetiska specialiseringar tillfälligt skall överföras till barnavårdslärlinjen, bildlärlinjen, hushållslärlinjen, musiklärlinjen, slöjdlärlinjen och textillärlinjen, vid behov med utnyttjande av medel under anslaget B 8. Fortbildning.

Enligt motionerna 1989/90:Ub719 (c, fp) och 1989/90:Ub733 (vpk) delvis har det skett en successiv minskning av *resurserna för musikleärlärlinjen* i Sverige. Denna trend måste enligt motionärerna vändas. I den sistnämnda motionen begärs också en ökning av resurserna för utbildningen med 21 563 000 kr. för nästa budgetår.

Utskottet har från UHÄ inhämtat att det av högskoleenheternas verksamhetsberättelser framgår att utvecklingen av genomsnittskostnaden per utnyttjad årsstudieplats för musikleärlärlinjen inte markant skiljer sig från motsvarande utveckling för andra praktisk-estetiska lärarutbildningslinjer. Självfallet kan utvecklingen variera något mellan högskoleenheter med musikleärlärlinjen. Enligt utskottets uppfattning är det en uppgift för UHÄ att följa utvecklingen — även anslagsmässigt — inom sitt ansvarsområde. Med hänvisning härtill avstyrks motionerna 1989/90:Ub719 och 1989/90:Ub733 delvis.

Speciallärarutbildning

I motion 1989/90:Ub620 (m) erinras om att motionärerna vid riksdagens behandling av frågan om en ny specialpedagogisk påbyggnadslinje ansåg att regeringens förslag borde kompletteras med en inriktning som skulle avse utbildning av lärare för elever med tal- och språksvårigheter. Motionärerna upprepar nu sitt krav med motiveringen att

den beslutade inriktningen för lärare för barn med komplicerad inlärningssituation inte gör det möjligt att tillgodose behovet av den specialkompetens som är nödvändig för att kunna hjälpa de elever som har tal- och språksvårigheter.

Utskottet har i sitt betänkande 1988/89:UbU7 (s. 49) utgått från att den påbyggnadsutbildning (40/60 poäng) som skall komma till stånd för lärare för barn med komplicerad inlärningssituation kommer att innehålla utbildningsmoment i logopedi och lingvistik av sådan omfattning att speciallärarna får erforderliga kunskaper för behandling av barn med språk- och talsvårigheter.

UHÄ arbetar för närvarande med utbildningens utformning. Utskottet finner det värdefullt om det åtminstone under den tredje terminen för speciallärare som så önskar finns möjlighet till specialisering avseende hjälp åt elever med tal- och språksvårigheter.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks motion 1989/90:Ub620.

Utbildningsarvode

Av rekryteringsskäl har utbildningsarvode återinförts vid ett antal lärarutbildningslinjer under de senaste åren. I motion 1989/90:Ub568 (fp) föreslås införande av ett sådant arvode vid genomgång av linjen för pedagogik-metodiklärare för förskolläro- och fritidspedagogutbildning samt lärare för gymnasieskolans jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsutbildning (naturbrukslinje).

Utskottet har i ärendet inhämtat följande.

Till pedagogik-metodikläroslinjen föreligger för närvarande inga rekryteringssvårigheter. I anslagsframställningen för budgetåren 1990/91—1992/93 och i särskild skrivelse till regeringen har UHÄ den 23 oktober 1989 föreslagit att nuvarande lärarutbildning för linjerna för jordbruk, skogsbruk och trädgårdsskötsel i gymnasieskolan omfattande 20 poäng skall ersättas av en naturbruksläroslinje om 40 poäng. Flertalet remissinstanser har i sina yttranden över förslaget till ny utbildning påpekat nödvändigheten av att införa utbildningsarvode för att få kvalificerade sökande. Rekryteringen till nuvarande lärarutbildningslinje är för närvarande synnerligen dålig. UHÄ har vidare i annat sammanhang redovisat att det av rekryteringsskäl är angeläget att utbildningsarvode ges också till blivande lärare i tekniska och ekonomiska ämnen som studerar på ämnesläroslinjen om 40 poäng.

Utskottet hänvisar till den beredning av UHÄ:s förslag till naturbruksläroslinje som pågår inom regeringskansliet och avstyrker därmed motion 1989/90:Ub568.

Förskolläroslinjen m.m.

Antalet nybörjarplatser på förskolläroslinjen är innevarande budgetår enligt regleringsbrevet 3 276. *Planeringsramarna* för förskolläroslinjen föreslås enligt budgetpropositionen (bil. 10, s. 263) omfatta 3 306 nybörjarplatser för nästa budgetår, huvudsakligen i utbildning om 100

poäng. Det anges vidare i en not till planeringsramen att det därutöver skall finnas 120 platser att fördelas av UHÄ. Det innebär sammanlagt 3 426 nybörjarplatser.

Med särskilda medel av engångskaraktär och utanför planeringsramen kommer enligt budgetpropositionen viss förskollärarytbildning, omfattande 120 nybörjarplatser, att starta under nästa budgetår.

Enligt motion 1989/90:Ub724 (vpk) yrkande 7 delvis behövs ytterligare 1 000 nybörjarplatser för att tillgodose barnomsorgens behov. I motion 1989/90:Ub758 (c) yrkande 22 begärs ytterligare 300 nybörjarplatser utöver regeringens förslag. En helt annan uppfattning möter i motionerna 1989/90:Ub618 (m) yrkande 11 och 1989/90:Ub825 (m) yrkande 40, enligt vilka förskollärarytbildningens planeringsramar bör minska med 102 nybörjarplatser i förhållande till regeringens förslag. En ospecificerad ökning av antalet nybörjarplatser i barnomsorgsutbildningen önskas i motion 1989/90:Ub689 (s) yrkande 1.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker nu ifrågavarande motionsyrkanden. Till detta skall läggas upplysningen att regeringen enligt regeringsförklaring den 7 mars 1990 avser återkomma innevarande riksmöte med förslag beträffande ökat antal nybörjarplatser för förskollärarytbildning.

I motionerna 1989/90:Ub574 (s), 1989/90:Ub689 (s) yrkande 2, 1989/90:Ub724 (vpk) yrkande 6 och 1989/90:Ub803 (fp) yrkande 19 begärs *en översyn av förskollärarytbildningen och fritidspedagoglinjen m.m.*

Utskottet hänvisar till riksdagens beslut i ärendet under föregående riksmöte (prop. 1989/90:100, bet. UbU22, rskr. 197). UHÄ har påbörjat ett arbete med att revidera de nuvarande utbildningsplanerna för fritidspedagog- och förskollärarytbildningarna. Arbetet beräknas vara klart under hösten 1990. De nya utbildningsplanerna avses gälla fr.o.m. läsåret 1991/92. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Förskollärarytbildning finns innevarande riksmöte inrättad vid 18 högskoleenheter genom särskilt riksdagsbeslut. I propositionen föreslås att förskollärarytbildning skall förläggas till högskolan i *Trollhättan—Uddevalla*.

I motion 1989/90:Ub526 (c) hemställs att riksdagen beslutar att den 1 juli 1990 *inrätta en förskollärarytbildning vid högskolan i Borås*. Planeringsramen för högskolan föreslås omfatta 60 nybörjarplatser. Motsvarande krav framförs också i motionerna 1989/90:Ub525 (m), 1989/90:Ub528 (fp), 1989/90:Ub702 (s), 1989/90:Ub709 (fp) och 1989/90:Ub803 (fp).

Utskottet anser — främst mot bakgrund av det höga sökandetrycket i regionen — det rimligt att förskollärarytbildningen åter inrättas vid högskolan i Borås (jfr UbU 1983/84:22, s. 6, rskr. 1983/84:240). Denna högskolas planeringsram för förskollärarytbildning bör omfatta 60 nybörjarplatser för nästa budgetår.

Planeringsramen för högskolan för lärarytbildning i Stockholm (HLS) omfattar innevarande budgetår 768 nybörjarplatser. Antalet förstahandssökande per nybörjarplats vid HLS var enligt uppgift från UHÄ för motsvarande platser inte särskilt stort (0,43 per plats). Därför bör 60 nybörjarplatser från HLS:s ram för nästa budgetår kunna föras

över till den nya ramen för högskolan i Borås. Det bör, därest platsbrist uppstår vid HLS, övervägas att till HLS återföra erforderligt antal platser av ett eventuellt nytillskott till den totala planeringsramen för förskolläraryt utbildning. Ett sådant nytillskott har som tidigare nämnts aviserats i regeringsförklaringen den 7 mars 1990.

Utskottet föreslår således att riksdagen med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden som sin mening ger regeringen till känna att en förskolläraryt utbildning bör inrättas vid högskolan i Borås den 1 juli 1990 med en planeringsram om 60 nybörjarplatser. När det gäller inrättande av förskolläraryt utbildning vid högskolan i Trollhättan—Uddevalla har utskottet inte något att erinra, vilket riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna.

En *lokalisering av förskolläraryt utbildning till Skövde* eller en ökad planeringsram till vissa namngivna högskoleenheter föreslås i motionerna 1989/90:Ub518 (s), 1989/90:Ub520 (c) yrkande 3, 1989/90:Ub584 (m) yrkande 2, 1989/90:Ub585 (m) yrkande 2, 1989/90:Ub589 (s) yrkande 3, 1989/90:Ub594 (s), 1989/90:Ub607 (s), 1989/90:Ub630 (s) delvis, 1989/90:Ub642 (fp) yrkande 1, 1989/90:Ub658 (m), 1989/90:Ub703 (c), 1989/90:Ub725 (c) yrkande 6 och 1989/90:Ub740 (m) yrkande 1 delvis.

Utskottet vill erinra om att förskolläraryt utbildning den 1 juli 1990 kommer att finnas inrättad vid 20 högskoleenheter. Mot denna bakgrund är det nödvändigt att iaktta försiktighet beträffande inrättande av förskolläraryt utbildning vid ytterligare högskolor. Utskottet vill i sammanhanget hänvisa till vad som i bet. 1989/90:UbU18 (s. 13 f.) anförts om utbildningsansvariga högskoleenheters möjlighet att under vissa förutsättningar lokalisera en allmän utbildningslinje helt eller delvis till en annan ort än högskoleorten.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkanden.

Planeringsramar i övrigt. Anslaget

Utskottet tillstyrker föreslagna *planeringsramar i övrigt* för budgetåret 1990/91 inom sektorn för utbildning för undervisningsyrken i den mån de inte behandlats i det föregående.

I budgetpropositionen (bil. 10 s. 275) beräknas *anslaget* D 8. Utbildning för undervisningsyrken till 859 673 000 kr.

Utskottet avstyrker motion 1989/90:Ub803 (fp) yrkandena 20 och 22, i vilka begärs 3 milj.kr. för ämnesläraryt utbildningens utlandsförlagda del utöver regeringens förslag i budgetpropositionen. Utskottet räknar i likhet med statsrådet med att man inom de resurser som disponeras av högskoleenheterna skall finna utrymme för att en del av ämnesläraryt utbildningen i språk skall kunna förläggas till utlandet.

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående avstyrker utskottet likaledes motionerna 1989/90:Ub758 (c) yrkande 23 och 1989/90:Ub515 (c) yrkande 12, vilka syftar till en ökning av anslaget med (8,4 + 50 milj.kr. =) 58,4 milj.kr. med anledning av den av motionärerna föreslagna utökade utbildningsverksamheten.

Enligt utskottets mening bör riksdagen med anledning av vad utskottet tidigare anfört avslå även motion 1989/90:Ub724 (vpk) yrkande 7 delvis (25 milj.kr. till av motionärerna föreslagen utökad förskolläraryr utbildning) och yrkande 8 (1 milj.kr. till särskilda åtgärder för förskolläraryr utbildning m.m.) samt motion 1989/90:Ub733 (vpk) delvis (21 563 000 kr. till musikläraryr utbildning).

Avslutningsvis föreslår utskottet att riksdagen, med bifall till motion 1989/90:Ub741 (c) yrkande 2 om 1 milj.kr. till utökad planeringsram för bildläraryr linjen, för budgetåret 1990/91 till Utbildning för undervisningsyrken anvisar ett reservationsanslag på (859 673 000 kr. + 1 000 000 kr. =) 860 673 000 kr.

I fråga om riktlinjer för resurser och dimensionering för budgetåren 1991/92 och 1992/93 hänvisar utskottet till vad som anförts i betänkande 1989/90:UbU18 (s. 12 f.) Utskottet har där förutsatt att regeringen i förekommande fall återkommer med preciserade anslagsberäkningar.

Betyg i läraryr utbildningen

I motionerna 1989/90:Ub619 (m) och 1989/90:Ub807 (fp) yrkande 18 framförs uppfattningen att det var ett misstag att ta bort graderade betyg i *läarskicklighet och i ämneskunskaper* för blivande lärare. För närvarande skall således bara ges betyget Godkänd resp. Icke godkänd. Motionärerna framhåller att studerande på t.ex. ämnesläraryr linjerna och på fristående kurser undervisas gemensamt, och att det är orimligt att olika former för betygsättning förekommer för de olika studerandekategorierna i samma utbildning, inte minst mot bakgrund av att betygsättningen på denna nivå kan vara avgörande för antagning till forskaryr utbildning.

Eftersom det nya betygssystemet har införts först fr.o.m. läsåret 1987/88, bör erfarenheterna av detta avvaktas. Utskottet har i tidigare sammanhang slagit fast att den meritvärdering vid tillsättning av läraryr tjänst som grundas på inlämnade ansökningshandlingar skall kunna kompletteras med referenstagning. Detta bör kunna ske även beträffande nyexaminerade där de fått sin utbildning. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub619 och 1989/90:Ub807 yrkande 18.

Karriärtjänster som lärare

Enligt motion 1989/90:Ub801 (m) yrkande 13 är det en viktig uppgift för skolan att vidta åtgärder för att behålla duktiga lärare i yrket. Motionärerna menar att detta bör vara möjligt genom att särskilda *karriärtjänster* som lärare tillskapas.

Utskottet, som ansluter sig till motionens syfte, anser att formerna för ifrågasvarande åtgärder bör avgöras av skolhuvudmännen. S.k. karriärtjänster kan därvid vara *ett* medel. Med det anförda bör riksdagen nu avslå motionen.

I motion 1989/90:Ub623 (fp) efterlyses en *utbildning i syo för lärare* och en utbildning i skolämne för syofunktionärer.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Uppfattningen att det i vissa fall är bra att kombinera syo-tjänstgöring med undervisning låg till grund för 1981 års riksdagsbeslut om ny syo-utbildning. I UHÄ:s skrivelse till regeringen i september 1982 om utbildningsplan m.m. för utbildningen av syo-funktionärer i skolväsendet föreslogs också en variant av syo-utbildningen om 60 poäng för lärare. Det skulle vara av intresse om ansvarig högskoleenhet vidtar sådana anordningar att lärare — med eller utan ekonomiskt stöd från sin arbetsgivare — kan genomgå sådan inriktning av utbildningen om 60 poäng (t.ex. genom lokal antagning på obesatta platser). Många av dagens lärare har yrkeserfarenhet från arbetslivet utanför skolan. När det gäller de lärarstuderande som nu tas in på grundskollärlinjen har enligt en preliminär uppgift från UHÄ nästan en fjärdedel mer än fem års sådan yrkeserfarenhet.

Även syo-funktionär har möjlighet att bedriva kompletterande studier.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub623.

Trafiklärarutbildning

I motion 1989/90:Ub704 (c) anförs att utbildningen av trafiklärare bör utvecklas. Trafiklärarutbildningen bör utgöra en allmän utbildningslinje om 80 poäng, förlagd till högskolan i Falun—Borlänge.

Utskottet har erfarit att trafiksäkerhetsverket i skrivelse den 7 februari 1990 till utbildningsdepartementet framfört som synnerligen angeläget, att UHÄ skyndsamt ges i uppdrag att planera för trafiklärarutbildning med beräknad start höstterminen 1991. Parallellt bör enligt trafiksäkerhetsverket avveckling ske av nuvarande trafiklärarutbildning i gymnasieskolan.

Utskottet anser, med hänvisning till att frågan bereds i regeringskansliet, att motion 1989/90:Ub704 bör avslås av riksdagen.

Övrigt

I motion 1989/90:Ub515 (c) yrkande 9 begärs att en *utvärdering av lärarutbildningens nationella likvärdighet* kommer till stånd.

Utskottet har erfarit att regeringen har anvisat medel till UHÄ för en systematisk uppföljning och utvärdering av grundskollärarutbildningen (jfr prop. 1989/90:41 s. 10). Utskottet anser därför att motionsyrkandet är tillgodosett, varför det bör avslås av riksdagen.

Enligt motion 1989/90:Ub804 (mp) är *praktik* ett viktigt inslag i *lärarutbildningen*. Praktiken bör läggas in så tidigt som möjligt i utbildningen. Det bör enligt motionärerna göras klart för de studerande att höga krav måste få ställas på den som skall utöva läraryrket. De studerande

Det aktualiserade ärendet är en utbildningsplanefråga. Utbildningens utformning i dess olika delar regleras genom en lokal utbildningsplan. Utskottet förutsätter att handikappidrott tas upp inom idrottslärarutbildningen i erforderlig utsträckning. Med denna utgångspunkt föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub810 yrkande 2.

Enligt motion 1989/90:Ub806 (s) bör blivande *grundskollärare för årskurserna 1–7* få en mer omfattande *utbildning i idrott* än de för närvarande får.

Utskottet konstaterar att ett stort antal avvägningar har måst göras mellan olika ämnens behov av utrymme i utbildningen, innan central utbildningsplan har kunnat fastställas för grundskollärlinjen. Utskottet utgår från att de utbildningsansvariga har sökt göra dessa avvägningar på bästa sätt. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub806.

Frågan om *kombination av hemkunskap och teknik* i grundskollärläro- utbildningen har utskottet behandlat i betänkande 1989/90:UbU7 (s. 12). Därvid konstaterades redan då att motionärernas önskemål var tillgodosett. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motion 1989/90:Ub504.

När det gäller den i motion 1989/90:Ub708 (fp) aktualiserade frågan om *lokalisering av lärarutbildning i Stockholmsregionen* hänvisar utskottet till riksdagens beslut innevarande riksmöte (prop. 1988/89:100, bet. 1989/90:UbU7, rskr. 1989/90:57). Regeringen har utsett en särskild utredare i ärendet. Med hänvisning härtill avstyrks motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *planeringsramar för grundskollärlinjen* att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 41 bemyndigar regeringen att ändra ramen utifrån de skäl som angetts i proposition 1989/90:100,

res. 1 (m)

res. 2 (c)

2. beträffande *förslag till utbildning som kompletterar nuvarande grundskollärläro- utbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub713 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:Ub801 yrkande 16,

res. 3 (m, fp)

res. 4 (mp)

3. beträffande *förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 10 och 1989/90:Ub804 yrkande 13 delvis,

res. 5 (c, vpk, mp)

res. 6 (mp)

14. beträffande *utbildningsarvode vid genomgång av vissa lärarutbildningslinjer*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub568,

15. beträffande *planeringsramar för förskollärlinjen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11, 1989/90:Ub689 yrkande 1, 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis, 1989/90:Ub758 yrkande 22 och 1989/90:Ub825 yrkande 40 fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som förordats i proposition 1989/90:100,

res. 11 (m)

res. 12 (c)

res. 13 (vpk)

16. beträffande *översyn av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub574, 1989/90:Ub689 yrkande 2, 1989/90:Ub724 yrkande 6 och 1989/90:Ub803 yrkande 19,

res. 14 (fp, vpk, mp)

17. beträffande *inrättande av förskollärlinje vid högskolorna i Borås och Trollhättan—Uddevalla*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub525, 1989/90:Ub526, 1989/90:Ub528, 1989/90:Ub702, 1989/90:Ub709 och 1989/90:Ub803 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. beträffande *lokalisering av förskollärlinje i övrigt*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub518, 1989/90:Ub520 yrkande 3, 1989/90:Ub584 yrkande 2, 1989/90:Ub585 yrkande 2, 1989/90:Ub589 yrkande 3, 1989/90:Ub594, 1989/90:Ub607, 1989/90:Ub630 delvis, 1989/90:Ub642 yrkande 1, 1989/90:Ub658, 1989/90:Ub703, 1989/90:Ub725 yrkande 6 och 1989/90:Ub740 yrkande 1 delvis,

19. beträffande *planeringsramar i övrigt*

att riksdagen fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som förordats i proposition 1989/90:100,

20. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:100, med bifall till motion 1989/90:Ub741 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 12, 1989/90:Ub724 yrkandena 7 delvis och 8, 1989/90:Ub733 delvis, 1989/90:Ub758 yrkande 23 och 1989/90:Ub803 yrkandena 20 och 22 till *Utbildning för undervisningsyrken* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 860 673 000 kr.,

res. 15 (fp)

res. 16 (c)

res. 17 (vpk)

21. beträffande *betyg i lärarutbildningen*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub619 och 1989/90:Ub807 yrkande 18,

res. 18 (m, fp)

22. beträffande *karriärtjänster som lärare*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub801 yrkande 13,
res. 19 (m. fp)
23. beträffande *utbildning i studie- och yrkesorientering för lärare m.m.*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub623,
res. 20 (fp)
24. beträffande *trafiklärarutbildning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub704,
25. beträffande *en utvärdering av lärarutbildningens nationella likvärdighet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub515 yrkande 9,
26. beträffande *praktik i lärarutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub804 yrkande 12,
27. beträffande *läromedelskunskap i lärarutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub279 yrkande 1,
res. 21 (fp)
28. beträffande *utbildning av ledare för handikappidrott*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub542 yrkande 1,
29. beträffande *utbildning i handikappidrott inom idrottslärarutbildning för skolväsendets behov*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub810 yrkande 2,
30. beträffande *utbildningen i idrott inom grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub806 yrkande 1,
31. beträffande *utbildning av lärare i bl.a. hemkunskap och teknik*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub504,
32. beträffande *lokalisering av lärarutbildning i Stockholmsregionen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub708.

Stockholm den 3 april 1990

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Margareta Israelsson (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c), Eva Goës (mp), Ingegerd Wärnersson (s), Jan Björkman (s) och Ylva Johansson (vpk).

Reservationer

1. Planeringsramar för grundskollärlinjen (mom. 1)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte finna att regeringen har ett rimligt underlag för begärt bemyndigande att få öka planeringsramarna för grundskollärlinjen. Planeringsramarna bör vara oförändrade jämfört med innevarande budgetår. Det är nödvändigt att gå andra vägar, om man vill öka lärarutbildningskapaciteten. Utskottet kommer in på dessa frågor i det följande.

Riksdagen bör avslå proposition 1989/90:100 och motion 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis och med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 41 fastställa planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordar.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *planeringsramar för grundskollärlinjen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 41 och med avslag på proposition 1989/90:100 och motion 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis fastställer planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordar,

2. Planeringsramar för grundskollärlinjen (mom. 1)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av det stora behovet av lärare för grundskolan föreslår utskottet att grundskollärlinjens inriktning mot årskurserna 1–7 dimensioneras för en årlig antagning av 2 500 studerande fr.o.m. budgetåret 1990/91 och de närmaste fem åren därefter. Grundskollärlinjens inriktning mot årskurserna 4–9 bör dimensioneras för en antagning av 1 700 studerande budgetåret 1990/91. Det bör finnas beredskap att kraftigt höja antagningskapaciteten redan år 1992 med ytterligare 700 platser till 2 400 nybörjarplatser.

Riksdagen bör med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 41, med anledning av proposition 1989/90:100 och med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis fastställa planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordar och som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:UbU22

1. beträffande *planeringsramar för grundskollärlinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 41 fastställer planeringsramar i enlighet med vad utskottet förordat och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Förslag till utbildning som kompletterar nuvarande grundskolläraryt utbildning (mom. 2)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Carl-Johan Wilson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "När det" och slutar med "yrkande 16" bort ha följande lydelse:

För att skapa realistiska förutsättningar för att öka lärarutbildningskapaciteten föreslår utskottet att nuvarande utbildning av lärare för årskurserna 4–9 kompletteras med ett system av fristående kurser om sammanlagt 140 poäng i sådana ämnen som ingår i lärarutbildningen (studier om minst 60 poäng i svenska och likartade ämnen samt minst 40 poäng i annat ämne). Dessa studier bör följas av en avslutande praktisk-pedagogisk utbildning, som bör stå öppen även för dem som först efter fullbordade ämnesstudier bestämmer sig för läraryrket.

Vad utskottet anfört om utbildning av lärare bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub801 yrkande 16 och med anledning av motion 1989/90:Ub713 yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *förslag till utbildning som kompletterar nuvarande grundskolläraryt utbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub801 yrkande 16 och med anledning av motion 1989/90:Ub713 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Förslag till utbildning som kompletterar nuvarande grundskolläraryt utbildning (mom. 2)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "När det" och slutar med "yrkande 16" bort ha följande lydelse:

Om det ökande behovet av lärare för grundskolan skall kunna tillgodoses, är det nödvändigt att göra olika slag av komplement till den reguljära grundskolläraryt utbildningen.

Som komplement till direktutbildningen av lärare för årskurserna 4–9 bör en särskild praktisk-pedagogisk utbildning m.m. om 40 poäng anordnas (på heltid eller på halvfart kombinerad med halvtidstjänstgöring som lärare på ett timunderlag varom länskolnämnd fattat särskilt beslut). Utbildningen bör vända sig till dem, som gått igenom någon av

naturvetarlinjerna eller den nya matematisk-naturvetenskapliga linjen eller som avlagt filosofie kandidatexamen med naturvetenskaplig inriktning om minst 40 poäng i tre ämnen. Viss utbildning i teknik bör kunna anordnas i anslutning till den praktisk-pedagogiska utbildningen.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub713 yrkandena 1 och 2 och med anledning av motion 1989/90:Ub801 yrkande 16 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. *beträffande förslag till utbildning som kompletterar nuvarande grundskollärautbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub713 yrkandena 1 och 2 och med anledning av motion 1989/90:Ub801 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7 (mom. 3)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) och Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Frågan om" och slutar med "yrkande 13 delvis" bort ha följande lydelse:

När det gäller frågan om en förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7, vilket föreslås i motionerna 1989/90:Ub515 och 1989/90:Ub804, konstaterar utskottet att UHÅ i sitt planeringsarbete för grundskollärlinjen inte fann det möjligt att inom ramen för 140 poäng anordna utbildning i engelska för samtliga studerande inom inriktningen mot årskurserna 1–7. Utskottet anser därför med tillstyrkan av motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 10 och 1989/90:Ub804 yrkande 13 delvis att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en förlängning av utbildningen för lärare i årskurserna 1–7 av grundskolan från 140 poäng till 160 poäng.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. *beträffande förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkande 10 och med anledning av motion 1989/90:Ub804 yrkande 13 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7 (mom. 3)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Frågan om" och slutar med "yrkande 13 delvis" bort ha följande lydelse:

När det gäller frågan om en förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7, vilket föreslås i motionerna 1989/90:Ub804 och 1989/90:Ub515, konstaterar utskottet att UHÅ fann

det omöjligt att bl.a. anordna utbildning i engelska för samtliga studeranden på denna linje. Tiden ansågs inte räcka till och stofffrängseln skulle bli orimlig. Eftersom inga andra lärarutbildningar än denna spänner över tre stadier, är det viktigt att förlänga den, inte bara med hänsyn tagen till engelska. Utskottet anser därför med tillstyrkan av motion 1989/90:Ub804 yrkande 13 delvis och med anledning av motion 1989/90:Ub515 yrkande 10 att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en förlängning av utbildningen för lärare 1–7 av grundskolan.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. *beträffande förlängning av grundskollärlinjens utbildning för lärare i årskurserna 1–7*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkande 13 delvis och med anledning av 1989/90:Ub515 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Informationsinsatser m.m. (mom 4)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "UHÄ har av" och på s. 12 slutar med "och 6" bort ha följande lydelse:

Samtidigt som det är angeläget att planera för en kraftigt utökad dimensionering av lärarutbildningen får inte glömmas bort att det under de senaste åren varit svårt att fylla det antal utbildningsplatser som nu står till buds. Till detta förhållande finns det som bekant många orsaker: en ny utbildning, skärpta förkunskapskrav, en stor efterfrågan på arbetsmarknaden i övrigt m.m. Dessa förhållanden får inte avhålla från beslut att ge lärarutbildningen en tillräcklig omfattning. Åtgärder bör i stället vidtas för att öka intresset för lärarutbildningen, helst i en sådan omfattning att det blir konkurrens om utbildningsplatserna.

Det behövs till att börja med en utökad information såväl till eleverna på grundskolans högstadium som till gymnasieskolans elever. Särskilda utbildningsinsatser bör riktas mot skolornas syo-funktionärer och yrkesvägledare. På många ställen är kunskaperna om den nya lärarutbildningen ganska bristfällig. Skolöverstyrelsen bör tilldelas särskilda resurser för sådan information.

Det behövs också bättre möjligheter till kompletteringsutbildning för sådana sökande som inte fullt ut når upp till förkunskapskraven. Denna kompletterande utbildning måste ovillkorligen ligga före den egentliga lärarutbildningen och inte samtidigt som nu är fallet vid en del högskolor. En väg som borde prövas är den modell med tekniskt basår som används vid några tekniska högskolor. En annan möjlighet är att använda kommunal vuxenutbildning för den uppgiften.

Förutsättningar måste även skapas för att rekrytera äldre sökande med arbetslivserfarenhet till lärarutbildningarna. Utbildningen skulle vinna på om man fick fler lärarkandidater med arbetslivs- och livserfarenhet. Samtidigt skulle rekryteringsunderlaget breddas högst avsevärt

och skolan tillföras erfarenheter som många gånger saknas i dag. I detta syfte bör särskilda informationsinsatser riktas mot kommunal vuxenutbildning, AMS och folkhögskolorna.

Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkandena 3, 5 och 6 samt med anledning av motion 1989/90:Ub515 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. *beträffande informationsinsatser m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkandena 3, 5 och 6 samt med anledning av motion 1989/90:Ub515 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Planeringsramar för ämneslärarlinjen om 160—220 poäng (mom. 6)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Enligt UHÄ:s" och slutar med "yrkande 1 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till motionärernas bedömning att den del av ämneslärarlinjen som avser utbildning av lärare för gymnasieskolans teoretiska ämnen skall omfatta 500 nybörjarplatser budgetåret 1990/91. Det kommer vidare att behövas tre gånger så många nybörjarplatser för utbildning av lärare i dessa ämnen vid mitten av 1990-talet. Det finns därför skäl planera för en successiv ökning av antalet platser för ämneslärarlinjen. Vad utskottet anfört om ämneslärarlinjens dimensionering bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. *beträffande planeringsramar för ämneslärarlinjen om 160—220 poäng*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub515 yrkande 1 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100 fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad utskottet förordat och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Resurser för musikleäroartutbildningen (mom. 12)

Ylva Johansson (vpk) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet har" och slutar med "1989/90:Ub733 delvis" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör behovet av musikleärare i landet redovisas liksom hur sådana lärare skall kunna utbildas på ett fullgott sätt vid de olika enheterna för musikleäroartutbildning. UHÄ bör göra en sådan redovisning. Därvid bör även de ekonomiska förutsättningarna för de olika enheterna att fullgöra sina utbildningsuppgifter klarläggas.

Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub719 och med anledning av motion 1989/90:Ub733 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *resurser för musikleklarutbildningen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub719 och med anledning av motion 1989/90:Ub733 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Utbildning av lärare för elever med tal- och språksvårigheter (mom. 13)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet har" och slutar med "1989/90:Ub620" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att den nya specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen bör kompletteras med utbildning av lärare för elever med tal- och språksvårigheter. Enligt gjorda undersökningar finns det för närvarande ca 200 000 barn med någon form av språklig störning i vårt land. Sådana störningar kan yttra sig på många sätt, i t.ex. talsvårigheter, röststörningar, läs- och skrivsvårigheter, relationsstörningar m.m. Ofta är den språkliga störningen primär och de andra svårigheterna en följd av denna störning. Elever som har sådana störningar måste få hjälp av särskilda lärare med en gedigen specialistkompetens på språk- och talområdet. Deras främsta uppgift är att hjälpa eleverna att utveckla sitt språk så att det blir ett fungerande kommunikationsmedel och möjliggör läs- och skrivinlärning och kunskapsinhämtande. Mot denna bakgrund bör det alltjämt finnas lärare med en grundlig utbildning i en specialpedagogik som står på språkvetenskaplig grund.

Utskottet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett kompletterande förslag rörande utbildningen av lärare för elever med tal- och språksvårigheter. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub620 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *utbildning av lärare för elever med tal- och språksvårigheter*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub620 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Planeringsramar för förskollärlinjen (mom. 15)

1989/90:UbU22

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "för förskollärläro utbildning" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkande 40, enligt vilka förskollärläro linjens planeringsramar bör minska med 102 nybörjarplatser i förhållande till regeringens förslag, och avstyrker proposition 1989/90:100 i denna del samt motionerna 1989/90:Ub689 yrkande 1, 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis och 1989/90:Ub758 yrkande 22. Den planeringsram som står till UHÄ:s disposition bör minskas med 102 platser och resterande medel innehållas.

Utskottet finner den föreslagna utökningen omotiverad, då det i dag är svårt att fylla alla platser med behöriga sökande. Vidare kan tillgången på förskollärläre bli väsentligt större, om yrket görs tillräckligt attraktivt och det offentliga monopolet inom barnomsorgen avskaffas. Många utexaminerade förskollärläre skulle då sannolikt vända tillbaka till det yrke, som de utbildats för.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *planeringsramar för förskollärläro linjen* att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkande 40 samt med avslag på proposition 1989/90:100 och motionerna 1989/90:Ub689 yrkande 1, 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis samt 1989/90:Ub758 yrkande 22 fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad utskottet förordat,

12. Planeringsramar för förskollärläro linjen (mom. 15)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "för förskollärläro utbildning" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub758 yrkande 22, med anledning av proposition 1989/90:100 i denna del samt motionerna 1989/90:Ub689 yrkande 1 och 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkande 40 fastställer planeringsramar för förskollärläro linjen som med 300 platser överstiger regeringens förslag.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *planeringsramar för förskollärläro linjen* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub758 yrkande 22, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub689 yrkande 1 och 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis

samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkande 40 fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad utskottet förordat,

1989/90:UbU22

13. Planeringsramar för förskollärlinjen (mom. 15)

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "för förskollärlinjen" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 i denna del samt motionerna 1989/90:Ub689 yrkande 1 och 1989/90:Ub758 yrkande 22 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkande 40 fastställer planeringsramar för förskollärlinjen som med 1 000 platser överstiger regeringens förslag.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *planeringsramar för förskollärlinjen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 7 delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub689 yrkande 1 och 1989/90:Ub758 yrkande 22 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub618 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkande 40 fastställer planeringsramar för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad utskottet anfört,

14. Översyn av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen (mom. 16)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp), Eva Goës (mp) och Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "samtliga motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen hos regeringen skall begära en översyn av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjerna, som resulterar i en ny barn- och ungdomspedagogisk utbildning om 120 poäng. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 6, med anledning av motionerna 1989/90:Ub574 och 1989/90:Ub689 yrkande 2 samt med avslag på motion 1989/90:Ub803 yrkande 19 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. beträffande *översyn av förskollärlinjen och fritidspedagoglinjen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub724 yrkande 6 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub574, 1989/90:Ub689 yrkande 2 samt med avslag på motion 1989/90:Ub803 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Anslagsbeloppet (mom. 20)

1989/90:UbU22

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet avstyrker" och på s. 20 slutar med "860 673 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motion 1989/90:Ub803 (fp) yrkandena 20 och 22, i vilka begärs 3 milj.kr. för ämneslärarlinjens utlandsförlagda del. Det är av stor vikt att blivande språklärare under sin utbildning får vistas en tid i en kulturmiljö där det främmande språket talas. Med hitillsvarande anslagstilldelning har utlandsvistelserna i flera fall blivit mycket korta. Likaledes tillstyrker utskottet motion 1989/90:Ub741 (c) yrkande 2 som avser 1 milj.kr. till ökad planeringsram för bildlärarlinjen. Motionerna 1989/90:Ub515 (c) yrkande 12, 1989/90:Ub758 (c) yrkande 23, 1989/90:Ub724 (vpk) yrkandena 7 delvis och 8 samt 1989/90:Ub733 (vpk) delvis avstyrks. Riksdagen bör under anslaget anvisa (859 673 000 kr. + 3 000 000 kr. + 1 000 000 kr. =) 863 673 000 kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:100, med bifall till motionerna 1989/90:Ub803 yrkandena 20 och 22 samt 1989/90:Ub741 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 12, 1989/90:Ub724 yrkandena 7 delvis samt 8, 1989/90:Ub733 delvis och 1989/90:Ub758 yrkande 23 till *Utbildning för undervisningsyrken* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 863 673 000 kr.,

16. Anslagsbeloppet (mom. 20)

Under förutsättning av bifall till reservation 10

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet avstyrker" och på s. 20 slutar med "860 673 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motionerna 1989/90:Ub515 (c) yrkande 12 och 1989/90:Ub758 (c) yrkande 23, som syftar till en ökning av resurserna för lärarutbildning med sammanlagt 58,4 milj.kr. Likaledes tillstyrker utskottet motion 1989/90:Ub741 (c) yrkande 2 som avser 1 milj.kr. till ökad planeringsram för bildlärarlinjen. Motionerna 1989/90:Ub803 (fp) yrkandena 20 och 22, 1989/90:Ub724 (vpk) yrkandena 7 delvis och 8 samt 1989/90:Ub733 (vpk) delvis avstyrks. Riksdagen bör under anslaget anvisa (859 673 000 kr. + 58 400 000 kr. + 1 000 000 kr. =) 919 073 000 kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:100, med

bifall till motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 12, 1989/90:Ub741 yrkande 2 och 1989/90:Ub758 yrkande 23 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 7 delvis och 8, 1989/90:Ub733 delvis samt 1989/90:Ub803 yrkandena 20 och 22 till *Utbildning för undervisningsyrken* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 919 073 000 kr.,

17. Anslagsbeloppet (mom. 20)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 7 och 11

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet avstyrker" och på s. 20 slutar med "860 673 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motion 1989/90:Ub724 (vpk) yrkandena 7 delvis och 8, som avser ökade resurser för förskolläraryrket m.m., samt motion 1989/90:Ub733 (vpk) delvis, som gäller ökade resurser för musikleäraryrket. Likaledes tillstyrker utskottet motion 1989/90:Ub741 (c) yrkande 2, som avser 1 milj. kr. till ökad planeringsram för bildläroplanen. Motionerna 1989/90:Ub803 (fp) yrkandena 20 och 22, 1989/90:Ub515 (c) yrkande 12 och 1989/90:Ub758 (c) yrkande 23 avstyrks. Riksdagen bör under anslaget anvisa (859 673 000 kr. + 25 000 000 kr. + 21 563 000 kr. + 1 000 000 kr. =) 907 236 000 kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:100, med bifall till motionerna 1989/90:Ub724 yrkandena 7 delvis och 8, 1989/90:Ub733 delvis samt 1989/90:Ub741 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub515 yrkande 12, 1989/90:Ub758 yrkande 23 samt 1989/90:Ub803 yrkandena 20 och 22 till *Utbildning för undervisningsyrken* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 907 236 000 kr.,

18. Betyg i lärarutbildningen (mom. 21)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Carl-Johan Wilson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Eftersom det" och slutar med "yrkande 18" bort ha följande lydelse:

Borttagande av alla andra betyg än Underkänd och Godkänd inom lärarutbildningen får långtgående negativa konsekvenser inte bara för kvaliteten i lärarutbildningen utan även för de studerande själva. Det har aldrig övertygande visats varför man skall ta bort betygen för blivande lärare vid deras ämnesstudier. Vitsordet Väl godkänd bör finnas kvar inom lärarutbildningen på samma sätt som för övrig utbildning inom det förutvarande filosofiska fakultetsområdet. Den

blivande läraren som har skaffat sig goda ämneskunskaper bör enligt utskottets mening kunna få visa det. Förutsättningarna att bli en bra lärare är normalt större om man behärskar sina ämnen väl.

Samma synsätt kan också i tillämpliga delar gälla bedömningen av lärarskicklighet. Förutsatt att bedömningen görs av flera oberoende metodiklektorer bör en bedömning kunna uttryckas i tre betygssteg.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub619 och 1989/90:Ub807 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 21 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

21. beträffande *betyg i lärarutbildningen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub619 och 1989/90:Ub807 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Karriärtjänster som lärare (mom. 22)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Carl-Johan Wilson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "avslå motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att de för skolväsendet ansvariga finner former för karriärtjänster som lärare, med den effekt som motionärerna efterlyser.

Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub801 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

22. beträffande *karriärtjänster som lärare*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub801 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Utbildning i studie- och yrkesorientering för lärare m.m. (mom. 23)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "1989/90:Ub623" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör allvarligt övervägas, om grundskollärlinjens utbildning för lärare för årskurserna 4–9 kan innehålla – vid sidan om specialiseringen praktisk-estetiskt ämne – också specialiseringen studie- och yrkesorientering 60 poäng jämte ett eller två av ämnena svenska, engelska, tyska, franska och matematik. När det gäller krav på arbetslivserfarenhet m.m. för tillträde till denna specialisering, bör samma krav ställas som för tillträde till syo-linjen. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub623 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 23 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

23. beträffande *utbildning i studie- och yrkesorientering för lärare m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub623 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Läromedelskunskap i lärarutbildningen (mom. 27)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Lärarna är när det gäller val av läromedel nyckelpersoner. De måste för det första ha en idé om vilka läromedel de behöver. Därefter måste de, tillsammans med elever och andra lärare, ha sådan överblick över marknaden att de kan välja rätt läromedel. Enligt uppgift får de blivande lärarna i dag mycket ytliga kunskaper om läromedel och deras användningsmöjligheter trots att ämnet finns i utbildningsplanen. Undervisningen om läromedel inom lärarutbildningen måste därför byggas ut. Om lärarna redan under sin utbildning får tillfälle att i större utsträckning än i dag diskutera läromedelsfrågor, är det troligt att de också kan ställa större krav på bra läroböcker. De skulle också få bättre förmåga att integrera användningen av böcker med andra pedagogiska hjälpmedel och metoder. Vad utskottet här anfört om läromedelskunskap i lärarutbildningen bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub279 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. beträffande *läromedelskunskap i lärarutbildningen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub279 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Speciallärarutbildning (mom. 13)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anför:

Vi förutsätter att regeringen har erinrat UHÄ om vad utbildningsutskottet har anfört om innehållet i speciallärarutbildningen för lärare åt elever med grava läs- och skrivsvårigheter (bet. 1988/89:UbU7 s. 49 och bet. 1989/90:UbU3 s. 6 och 7). Vi avstår därför från yrkanden i detta sammanhang.